ס: כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

כאן שכלתה מדתו בסוף העיר. תימה ולרבנן דאמרי כפרק מי שהוליאוהו (לעיל דף מה.) כיון דדרך שם לו ח' על ח' ומסתמא דה"ה לנותן עירובו כיון דקיים לן דנותן עירובו יש לו ד' אמות כמו שכתב הוא נשכר ד' אמות אפ"ה נתן עירובו למזרח העיר ד' אמות חוץ לעיבורה של עיר הרי הולך למזרח מ' אמות ואלפים ולמערב אלפים פחות ד' אמות מה שהעיר נחשב לו וי"ל דלר"ת דאמר והוא נאמנען או לרבי יהודה דאמר בורר לו ד' אמות בכל רוח שירצה מה שנשכר הוא מפסיד שנשכר ד' אמות במקום העירוב ומפסיד ד' אמות העיר דמונין לו העיר כד' אמות וא"ת נרמי כר חמת דמספקא ליה בסוף מי שהוליאוהו (לעיל דף נג.) נגותן עירובו אם יש לו ד' אמות תפשוט מהכא דאי אין לו ד' אמות א"כ מפסיד יותר ממה שנשכר שאם נותן עירוב ארבע אמות חוץ לעיבורה של עיר נלך מזרח נשכר ד' אמות נלך מזרח ומפסיד מ' אמות נלך מערב דמונין לו ד"א שחוץ לעיבורה של עיר והעיר ד' אמות ואומר ר"י דלרמי כר חמת (ב) אם נותן עירובו אין לו ד"א גם העיר אם מוכנעת חוץ תחום העירוב נחשבת לו כמקום ואין מפסיד כלום במשך העיר דהאמר בס"פ דהנותן עירובו בתוך העיר או בתוך מערה שיש בה דיורין יש לו אלפים חוצה לה ואמאי יש לו אלפים שלימות כיון דנחשבה כד' אמות ונאמר שהנותן עירובו אין לו ד' אמות אלא ודאי ס"ל שאם אין לו ד' אמות העיר נחשבת לו כמקום וא"ת ולר"ת דאמר והוא נאמנען כשנתן עירובו באמה אחרונה של עיבור העיר נלך מזרח יהיה לו נלך מזרח ג' אמות ואלפים ונלך מערב אלפים פחות ג' אמות להעיר נחשבת לו כד' אמות ולעירוב נותן ג' אמות וג' אמות שיות של עיר יענו לחשבון אלפים ואמאי תנן המנית עירובו בעיבורה של עיר לא עשה ולא כלום וי"ל כשעומד תוך המחילות או במקום שנחשב כד"ת אין חילוק בין עומד באמצע לעומד בסוף דאפי' עומד בסופו כאילו עומד באמצע ואין נותנין חוצה לה כלום דהא כמי שהוליאוהו חוץ לתחום ונתנוהו בדיר או בסהר מהלך את כולה ולא חוצה לה ואפי' הוא עומד בסופה: **אין** אלו אלא דברי נביאות. אומר ר"י דבכ"מ שאומר אין אלו אלא דברי נביאות הוי לשבח כלומר אין חכמה כזו שמבין לחלק כל כך סברא מועטת וכרוח הקדש אמר דהכי משמע בפ"ק דבכא בתרא (דף יב.) גבי מנה בכרס אני מוכר לך פומבטום אומר לא יפחות לו מג' קנין ת"ר יוסי אין אלו אלא דברי נביאות ומייתי עלה מיוס שחרב בית המקדש נטלה נטולה מן הנביאים ונתנה לחכמים משמע דלשבח קאמר ובפ' (ג) אלו מומין (בכורות דף מה.) דלשבחן דלא הוי לשבח לא קאמר בהאי לישנא אלא עשו דברייהם כדברי נביאות פי' לאומרם בלא טעם דפריך מי אכר הוא בחכל נמי ליטמא והכא נמי הוי לשבח ההוא דב"ב וקאמר רבא תרוייהו תנאי תנאי שאין נראה לחלק בדבר וכבא קאמר תרוייהו תנאי ושפיר חילק ריב"ל אע"ג דבפרק בהמה המקשה (חולין דף עח:) גבי הא דאמר רבה כשם שטומאה בלועה כו' קאמר תרוייהו תנאי דלא להכיא סייעתא לדבריו גבי הא דקאמר (רבא) המקדש (כשור) הנסקל כו' מ"מ הכא משמע דרבא בא להקשות מאי קמ"ל ריב"ל מדמסיק סוף העיר אינטריכא ליה ומיהו רבינו שמואל לא גרס אינטריך אלא סוף העיר לא תנן ודוחק הוא שמוחק הספרים ועוד לא מצינו למימר דר' אידי לא סבר (ד) כר' יהושע דהא לא מתרצא מתני' ובריתא אלא כר' יהושע כדאמר לעיל ומהר"י אומר דמתני' ובריתא איירי בלן בה ולהכי כי כלתה מדתו בסוף העיר כל העיר נחשבת לו כד' אמות למנין אלפים דהא אפילו כלתה מדתו בחצי העיר בלן בה נחשבת לו כד' אמות להלך את כולה כדמשמע בהדר (לקמן דף עג.) דקאמר והרי נותן עירובו בסוף אלפים וקאתי וביית בביתיה אלמא בלן בה אפילו כלו אלפים שלו בתחילת העיר נעשית כל העיר כד' אמות וכן בפרק בכל מערבין (לעיל דף לח:) דקאמר מי סברת דמגת ליה בסוף אלפים לכאן ופירש רש"י דכל העיר נעשית לו כד' אמות כיון דלן בה ור' אידי לא מתמה אלא אר' יהושע דאמר אפילו במודד כשכלתה מדתו בסוף העיר כל העיר נעשית לו כד' אמות ולהכי מתמה כיון (ה) כשכלתה מדתו בחצי העיר אין לו אלא חצי העיר ולא נעשית לו כד' אמות אפילו להלך את כולה כי כלתה בסוף העיר נמי אין נעשית כל העיר כד' אמות להשלים לו את השאר ואשתא אתי שפיר מאי דפריך לעיל מה שנשכר ותו לא והתניא כו' ולא פריך ממתני' והתנן ולמודד שאמרו כו' דלגבי מודד הוה ידע דיש לחלק בין כלתה בסוף העיר ולהכי פריך מנותן דהוה לן בה ומשני דבלן בה נמי יש לחלק דכשכלתה מדתו בחצי העיר נהי דנעשית לו כד' אמות שיכול להלך כל העיר לענין שיוכל ללאת לגד אחר של עיר לא נעשית לו כד' אמות ולספרים דגרסי נמי סוף העיר אינטריכא ליה דלא תגן אתי שפיר אף על גב דסוף העיר נמי תגן דאם לא כן מיקשה ממתניתין אגריתא כדאקשי לעיל מ"מ במודד אינטריכא ליה דהא לא שמעי' ממתניתין כדפירשתי: ועוד

מה שנשכר הוא מפסיד: **גמ'** קא סלקא דעתך למזרח למזרח ביתו למערב למערב ביתו בשלמא הימנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יתר מכאן משכחת לה דמטי לביתיה ולא מטי לעירובו אלא הימנו ולעירובו אלפים אמה ולביתו יתר מכאן היכי משכחת לה א"ר יצחק מי סברת למזרח למזרח ביתו למערב למערב ביתו לא למזרח למזרח בנו למערב למערב בנו [ו]רבא בר רב שילא אמר אפי' תימא למזרח למזרח ביתו ולמערב למערב ביתו בגון דקאי ביתיה באלכסונא: הנותן עירובו בתוך עיבורה וכו': חוץ לתחום אם"ד אלא אימא חוץ לעיבורה: מה שנשכר הוא מפסיד: מה שנשכר ותו לא והתניא הנותן את עירובו בתוך עיבורה של עיר לא עשה ולא כלום נתנו חוץ לעיבורה של עיר אפילו אמה אחת משתכר אותה אמה ומפסיד את כל העיר כולה מפני שמדת העיר עולה לו במדת התחום לא קשיא [ז]כאן שכלתה מדתו בחצי העיר כאן שכלתה מדתו בסוף העיר וכדר' אידי דאמר רבי אידי א"ר יהושע בן לוי [ח]היה מודד ובא וכלתה מדתו בחצי העיר אין לו אלא חצי העיר כלתה מדתו בסוף העיר נעשית לו העיר כולה כד' אמות ומשלימין לו את השאר א"ר אידי [ט]אין אלו אלא דברי נביאות מה לי כלתה בחצי העיר מה לי כלתה בסוף העיר אמר רבא תרוייהו תנאי [י]אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין

נתן ג' אמות וג' אמות שיות של עיר יענו לחשבון אלפים ואמאי תנן המנית עירובו בעיבורה של עיר לא עשה ולא כלום וי"ל כשעומד תוך המחילות או במקום שנחשב כד"ת אין חילוק בין עומד באמצע לעומד בסוף דאפי' עומד בסופו כאילו עומד באמצע ואין נותנין חוצה לה כלום דהא כמי שהוליאוהו חוץ לתחום ונתנוהו בדיר או בסהר מהלך את כולה ולא חוצה לה ואפי' הוא עומד בסופה: **אין** אלו אלא דברי נביאות. אומר ר"י דבכ"מ שאומר אין אלו אלא דברי נביאות הוי לשבח כלומר אין חכמה כזו שמבין לחלק כל כך סברא מועטת וברוח הקדש אמר דהכי משמע בפ"ק דבכא בתרא (דף יב.) גבי מנה בכרס אני מוכר לך פומבטום אומר לא יפחות לו מג' קנין ת"ר יוסי אין אלו אלא דברי נביאות ומייתי עלה מיוס שחרב בית המקדש נטלה נטולה מן הנביאים ונתנה לחכמים משמע דלשבח קאמר ובפ' (ג) אלו מומין (בכורות דף מה.) דלשבחן דלא הוי לשבח לא קאמר בהאי לישנא אלא עשו דברייהם כדברי נביאות פי' לאומרם בלא טעם דפריך מי אכר הוא בחכל נמי ליטמא והכא נמי הוי לשבח ההוא דב"ב וקאמר רבא תרוייהו תנאי תנאי שאין נראה לחלק בדבר וכבא קאמר תרוייהו תנאי ושפיר חילק ריב"ל אע"ג דבפרק בהמה המקשה (חולין דף עח:) גבי הא דאמר רבה כשם שטומאה בלועה כו' קאמר תרוייהו תנאי דלא להכיא סייעתא לדבריו גבי הא דקאמר [ו](רבא) המקדש [ח](כשור) הנסקל כו' מ"מ הכא משמע דרבא בא להקשות מאי קמ"ל ריב"ל מדמסיק סוף העיר אינטריכא ליה ומיהו רבינו שמואל לא גרס אינטריך אלא סוף העיר לא תנן ודוחק הוא שמוחק הספרים ועוד לא מצינו למימר דר' אידי לא סבר (ד) כר' יהושע דהא לא מתרצא מתני' ובריתא אלא כר' יהושע כדאמר לעיל ומהר"י אומר דמתני' ובריתא איירי בלן בה ולהכי כי כלתה מדתו בסוף העיר כל העיר נחשבת לו כד' אמות למנין אלפים דהא אפילו כלתה מדתו בחצי העיר בלן בה נחשבת לו כד' אמות להלך את כולה כדמשמע בהדר (לקמן דף עג.) דקאמר והרי נותן עירובו בסוף אלפים וקאתי וביית בביתיה אלמא בלן בה אפילו כלו אלפים שלו בתחילת העיר נעשית כל העיר כד' אמות וכן בפרק בכל מערבין (לעיל דף לח:) דקאמר מי סברת דמגת ליה בסוף אלפים לכאן ופירש רש"י דכל העיר נעשית לו כד' אמות ולהכי מתמה כיון [ה] כשכלתה מדתו בחצי העיר אין לו אלא חצי העיר ולא נעשית לו כד' אמות אפילו להלך את כולה כי כלתה בסוף העיר נמי אין נעשית כל העיר כד' אמות להשלים לו את השאר ואשתא אתי שפיר מאי דפריך לעיל מה שנשכר ותו לא והתניא כו' ולא פריך ממתני' והתנן ולמודד שאמרו כו' דלגבי מודד הוה ידע דיש לחלק בין כלתה מדתו בחצי העיר ולהכי פריך מנותן דהוה לן בה ומשני דבלן בה נמי יש לחלק דכשכלתה מדתו בחצי העיר נהי דנעשית לו כד' אמות שיכול להלך כל העיר לענין שיוכל ללאת לגד אחר של עיר לא נעשית לו כד' אמות ולספרים דגרסי נמי סוף העיר אינטריכא ליה דלא תגן אתי שפיר אף על גב דסוף העיר נמי תגן דאם לא כן מיקשה ממתניתין אגריתא כדאקשי לעיל מ"מ במודד אינטריכא ליה דהא לא שמעי' ממתניתין כדפירשתי: ועוד

מה שנשכר. לרוח זה נפסד לרוח שכנגדה שהרי מנה מן העירוב אלפים לכל רוח ואם נתנו בסוף אלף למזרח נמצא שכלות אלפים של מזרח בסוף ג' אלפים לעיר ונשתכר אלף ואלפים של מערב כלות בסוף אלף של מערב העיר והפסיד האלף וקמ"ל דאין העיר עולה לו מן המשכון האלפים של מערב אלא כולה כד"א: **גמ' למזרח ביתו.** ואמר לבנו לערב לו במערב ביתו נמצא שביתו עומד (א) בינו לבין עירובו והיכי מצי ממנו ולעירובו אלפים ולביתו יותר מכאן הא ודאי עירובו מרחיק טפי: **דמטי לביתיה.** שהיה יכול לילך לביתו בלא עירוב אבל לעירוביה לא הוה מטי: **באלכסונא.** בינו לבין עירובו משוך עירובו למערב יותר מביתו ואעפ"כ פעמים שהאלכסון רב והרי ביתו רחוק ממנו יותר מעירובו:

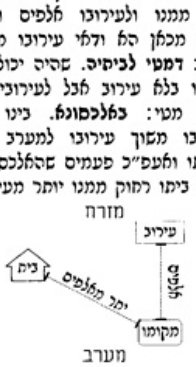

חוץ לתחום ס"ד. הא לא הוי עירוב: **משתכר אותה אמה.** לרוח העירוב והפסיד מדת כל העיר לרוח שכנגדה שכשימדוד אלפים מעירובו לגד העיר תעלה לו מדת העיר מן המשכון: **שכלתה מדתו בחצי העיר.** אם היתה עיר גדולה או שהרחיק עירובו מן העיר עד שאין כל עירוב תעלה לו העיר מן המשכון ומפסידה ואם היתה כל העיר נבלעת באלפים של עירובו הוא לה כולה כארבע אמות: **היה מודד וכו'.** שכח חוץ לעיר ולא היה יודע שיש עיר שמוך לו ומתן כפרק מי שהוליאוהו (לעיל דף מה.) הוא"ל ולא היתה כוונתו לכך לא יכנס לעיר אלא עד אלפים ממקום שביתתו והתחיל למנות אלפים פסיעות ביומיות וכלתה מדתו כו'. והוא הדין נמי לנותן עירובו חוץ לעיר וקנה שביתה: **א"ר אידי אין אלו אלא דברי נביאות.** כמתנגא מפי הגבורה שאינו נותן טעם לדבריו אמרן רבי יהושע בן לוי לדברים הללו ואי לאו דגמיר להו מרביה לא הוה אמר כי האי מילתא בלא טעמא: **אמר רבא.** ומאי נביאותיה תרוייהו תנאי כמתני' דאנשי עיר גדולה שהיתה להן עיר קטנה בתוך אלפים ויוצאין מעיר והולכין לילך דרך הקטנה מהלכין את כל העיר הקטנה הסמוכה להן ועל כרחך ה"ק מהלכין את כולה כד' אמות ומשלימין מדמן תולה לה דאי ס"ד מדת העיר סליק להו מאי אתא לאשמועינן פסיעה דעד אלפים יכול להלך (ב):

ואין

מסורת הש"ס

(א) ר"ג הכה. (ב) לעיל מב: ע"ש, (ג) ב"ב יב. בכורות מה., (ד) [לקמן סא.]. (ה) [ומכל האין תגמ"ל]. (ו) [ע"ז דף לד:]. (ז) [ב"ל רבן]. (ח) [ב"ל בפרק שור].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למזלה ביתו וכו' שומר בינו לבין עירובו מה:

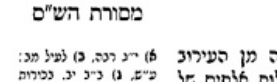

(ב) הגה: ד"ה כלן וכו' לבנמי בר חמת דאמר: (ג) ד"ה אין אלו וכו' ובפרק מומין אלו ולא הוי: (ד) בא"ד לא סבר לה כר' יהושע ב"ל דהא לא כל"ל וכן בסמוך: (ה) בא"ד ולהכי מתמה כיון דכשכלתה:

מוסף רש"י

היה מודד ובא. הטמן עירובו וכל לילך ממקום עירובו אלפים, וכלתה מדתו, כאלי עיר אחרת שעירבו אם כולה אי נמי למידת התחום, ופרקינן לא קשיא משנתינו כגון שכלתה מידתו בסוף העיר. כגון שנתן את עירובו חוץ לעיבורה של עיר באלף אמה והעיר היתה כולה אלף אמה, נמצא ממקום עירוב עד סוף העיר אלפים אמה, אלף אמה שהן מן העירוב עד עיבורה של [עיר], ואלף אמה מידת העיר. יכר' יהוש בן לוי דאמר היה מודד ובא הנזעה מידתו בסוף העיר נעשית כל העיר כארבע אמות, ומשלימין תשלום אלפים אמה מחוץ לעיר שהן אלף אמה. נמצא מה שנשכר במזרח הפסיד כנגדו במערב ולא הפסיד מכלל העיר כלום. ובריתא כגון שכלתה מידתו בחצי העיר אין לו אלא חצי העיר, נמצא (זה) שהפסיד חצי העיר ואלפים אמה שמן הצד האחד ולא נשתכר באותו הצד שנתן עירובו אלא אלף אמה בלבד. ואע"ג דא"ר אידי אין אילו אלא דברי נביאות שאינן נשמעין כטעם אלא בגזירה. מה לי כלתה מידתו בחצי העיר ומה לי כלתה בסוף העיר. האמר רבא כר' יהושע כן לוי ומסייע ליה ממשנתינו נמצא מקיים דבריו, ולפיכך אמר תרוייהו תנאי. אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה מפני שהיא קטנה וכלתה מידתו בסוף העיר.

עין משפט נר מצוה

נה א מי' ס"ו מהלכות עירובין הלכה ה טוש"ע ת"ח סי' תח סעיף ד:
נו ב מי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ח:
נו ג מי' שם ופכ"ז מהל' שבת הלכה ה סמג עשין ח טוש"ע שם סעיף ח:

רבינו חננאל

קס"ד מזרח [מזרח] ביתו ומערב מערב ביתו. בשלמא לביתו אלפים לעירובו יתר מיכן משכחת לה, כגון דעירב ואנח עירובו למזרח ביתו, ואתי מכערב ביתו דמטיא לביתיה ולא מטא לעירוביה. אלא לעירובו אלפים אמה ולביתו יתר מיכן היכי משכחת לה. ופריק ר' יצחק מתני' דקתני מזרח ביתו מזרח בנו הוא, ולא ידע היכא אנח בנו עירוב. וחשיך ליה יומא בדוכתא[1] האי דיניה דמטי לביתיה ולא מטי לעירוביה. דבה בר רב שילא אמר אפילו הימא מזרח ביתו ומערב ביתו ופגון דקאי ביתו באלכסון. פ' כגון שנתן עירובו במזרח ביתו מן הצד, נמצא ממקום רגליו עד עירובו אלפים אמה מכוונות, ובביתו עומד בקרן זוית לעירובו, כשמגיע הדרך הנכון נוטה ללכת לביתו, נמצא מהלך באלכסון, ועודף עליו יתרון האלכסון כולו שהוא בכל אמה שני חומשי אמה, כדקימא לן כל אמתא כריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא. וזהו שאמר לעירובו אלפים אמה ולביתו יתר מיכן אסור לביתו ומותר לעירובו, שבכר עקר שביתתו מביתו. אבל אם ביתו בתוך אלפים אמה עומד אע"פ שעירב (לגו) [לון] בגו לא נעקרה שביתתו מביתו אלא מותר לביתו ובטל עירובו. הנותן עירובו בעיבורה של עיר, שהיא בתוך שבעים אמה ושיריים, לא עשה כלום, שהעיבור מכלל העיר הוא חשוב וכאילו עירובו בתוך העיר הוא, וכמו מי שלא נתן עירוב כלל דמי. נתנו לעירוב חוץ לתחום (כיון) [כיון] שאין יכול להלך לעירוב בשבת אינו עירוב. שנמצא הוא במקום אחר ועירובו במקום אחר. ותריצנא אלא אימא חוץ לעיבורה של עיר. מה שנשכר הוא מפסיד. פי' הנותן עירובו במזרחה של עיר מחוץ לעיבורה אלף אמה, נשתכר אלף אמה שיש (לך) [לו] לילך במזרחה של עיר שלשת אלפים אמה, אלף אמה שהן מן העיר ועד עירובו, ומעירובו ולהלן אלפים אמה, והפסיד ממערבה של עיר אלף אמה, שאין לו רשות לילך במערבה של עיר אלא אלף אמה בלבד. ואקשינן אינו והתניא נתנו חוץ לעיבורה

[1] כלומר זה אין לו כיתות ואולי ל"ל ותמסמת לה הא דיניה דחמשת לעירוביה ולא מטא לביתיה יל"ע.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com